

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

รัชณี พันธุ์

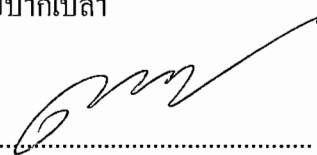
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ รัชณี พันธุ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

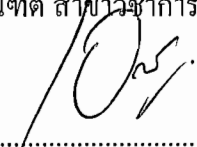
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงกล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปกรณ์ มณีปกรณ์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)
วันที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขงานนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี และผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสอบงานนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น เพื่อให้งานนิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหาร บุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ และประชาชนในพื้นที่อำเภอลำน้ำเค็ม จังหวัดสระแก้ว ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ท้ายที่สุด หากงานนิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังว่าการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ คงมีประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อย สำหรับผู้ที่สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

— รัชณี พันธุ์

54910281: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ การจัดทำแผนพัฒนา/ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ

รชนี พันธุ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว (PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE FORMULATION PROCESS OF DEVELOPMENT PLAN: A CASE STUDY OF THUNG MAHA CHAROEN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, WANGNAMYEN DISTRICT, SAKAEO PROVINCE.) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, ร.ด., 102 หน้า. ปี 2556.

จุดมุ่งหมายของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อาศัยพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตามรายชื่อ ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 391 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 1089) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1 ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ใช้สถิติค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-Test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) และสถิติสหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของด้านร่วมตัดสินใจและด้านร่วมติดตามและประเมินผลพบว่าอยู่ในระดับน้อย 2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ผลการศึกษาพบว่า อายุ อาชีพ สถานภาพ และตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกัน ส่วนในด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม	8
แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม	24
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	29
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว..	32
องค์การบริหารส่วนตำบล.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดในการวิจัย	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
การแปลความหมายของคะแนน	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการศึกษา	80
ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	87
ข้อเสนอแนะสำหรับในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	88
อภิปรายผลการศึกษา	88
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก	94
ภาคผนวก ข	99
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตำบลทุ่งมหาเจริญ จำนวน 28 หมู่บ้าน	44
2	จำนวนและร้อยละของเพศผู้ที่ตอบแบบสอบถาม.....	50
3	จำนวนและร้อยละของอายุผู้ที่ตอบแบบสอบถาม.....	51
4	จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาผู้ที่ตอบแบบสอบถาม	51
5	จำนวนและร้อยละของอาชีพผู้ที่ตอบแบบสอบถาม	52
6	จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม	52
7	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน.....	53
8	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจ.....	54
9	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ	55
10	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	56
11	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล	57
12	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	58
13	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามอายุ	60
15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ.....	61
16 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ	62
17 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ.....	63
18 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	64
19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	65
20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
21 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา	67
22 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ 69
24	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามอาชีพ 70
25	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ 71
26	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ 72
27	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ 73
28	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอาชีพ 74
29	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 75
30	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 76
31	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
32	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	69
33	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ฉบับที่ 16 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ถือว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยตรงมากขึ้น ตามนัยมาตรา 76 กำหนดให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในหมวด 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 สรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการวางแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลนั้น ใช้แนวทางในการฉีกกำลัง ร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วน ในสังคมไทยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ระดับทุกขั้นตอน โดยยึดหลักร่วมกันคิด และร่วมกันรับผิดชอบในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนา ซึ่งโดยมีการระดมความคิดของประชาชนในชุมชน

ในการจัดแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล ทั้งแผนกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาและ แผนพัฒนาสามปีนั้นจะต้องทำให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนา จังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับขั้นตอนของ แผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล (อปต.) จะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเป็นกรอบ แนวทางในการพัฒนาและการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้

เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปการตลอดทั้ง โครงการพื้นฐาน สาธารณเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่อำนาจที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเองและต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการบริหาร ให้จัดทำแผนพัฒนาตำบลและบริหารกิจการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล และมาตรา 46 กำหนดให้สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลและควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล อันมีลักษณะเป็นนโยบาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้ประชาชน ประชาคมได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาอย่างรอบคอบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกันเพื่อให้องค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนำมาตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารขององค์สูงสุด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบ การจัดทำงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาตำบลเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ในยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ต้องมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมุ่งเน้นการใช้

ปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน เพื่อจูงใจหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย สังคมเข้มแข็งมีคุณภาพ สร้างสังคมคุณภาพ สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสามานฉันท์และเอื้ออาทร สืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามสังคมมีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลกและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและพื้นฐานที่จะรองรับการพัฒนาไปสู่เป้าหมายข้างต้น ได้โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบโดยหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยประชาชนในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลตามลำดับ ดังนั้นจากการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว ประชาชนจึงเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการกำหนดแนวทางการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยหลักการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนทุก ๆ คน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดมากที่สุด จึงจำเป็นต้องสร้างระบบกลไก ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องบทบาทและหน้าที่ให้ประชาชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น สามารถรวมพลังในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และแก้ปัญหา โดยตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วม ของประชาชนสร้างกระบวนการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทุ่งมหาเจริญ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเนื้อที่ 111 ตารางกิโลเมตร หรือ 69,375 ไร่ ภูมิประเทศ มีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบสูง (ที่ราบลูกฟูก) แห่งแล้ง พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ 17,839 คน และจำนวนหลังคาเรือน 4,506 หลังคาเรือน เขตการปกครองประกอบไปด้วยหมู่บ้าน จำนวน 28 หมู่บ้าน การประกอบอาชีพหลัก ทำไร่ ทำนา อาชีพเสริม ทำจักสานไม้ไผ่และฟางข้าว ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เนื่องจากในตำบลมีหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก และมีการอพยพประชากรมาจากที่ต่าง ๆ ของแต่ละภาค เพื่อมาลงหลักปักฐาน ทำให้ชุมชนทุ่งมหาเจริญมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาก เนื่องจากในแต่ละหมู่บ้านมีความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม และภาษาที่ใช้แตกต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้นำชุมชน ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 17 ตำบล

ทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา จึงศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา ของ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว” ขึ้นเพื่อให้ทราบถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ

สมมติฐานการศึกษา

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยขึ้นไป
2. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว จำนวน 17,839 คน จากทั้งหมด 28 หมู่บ้าน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ถึง เดือน กันยายน พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลา 3 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงจัดทำรูปเล่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความเข้าใจในความหมายของคำบางคำ จึงให้คำจำกัดความ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว ให้ความร่วมมือและการตัดสินใจ

เข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดเพื่อกำหนดประเด็นหลักการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆ ในการเสนอเพื่อบรรจุในแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมในแผนพัฒนางานโครงการซึ่งเมื่อแผนพัฒนาได้ดำเนินการแล้วคุณภาพชีวิตดีขึ้นรวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการในชุมชน

การติดตามและประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อันมีลักษณะเป็นนโยบาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง กระบวนการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบเพื่อนำมาใช้ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคตขององค์การบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อันมีลักษณะเป็นแนวทางปฏิบัติและรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในระยะเวลา 3 ปี

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง

อายุ หมายถึง ระดับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา อาชีวศึกษา (ป.วส., ป.วท) ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพการงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น เกษตรกรรม ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ (นักศึกษา)

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น น้อยกว่า 2,000 บาท, 2,001 – 3,000 บาท, 3,001 – 4,000 บาท, 4,001 – 5,000 บาท, 5,001 บาทขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้ อาชีพ
3. ผลการวิจัยที่ได้จะนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลทุ่งมหาเจริญ ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตอน ดังนี้

แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

องค์การบริหารส่วนตำบล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล แบบมีส่วนร่วม

แนวคิดหลักการและความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม

กรมการปกครอง (2547, หน้า 1 - 28) การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ และอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้พิจารณาตรา 66 67 และ 68 แห่ง พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งในการดำเนินกิจการดังกล่าวจะต้องจัดทำแผนพัฒนาตำบลทั้งนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความ

เกี่ยวข้องโดยพิจารณาอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายดังนี้ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 59 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล เป็นต้น ตามมาตรา 46 ตามนัยแห่ง มาตรา 59 และมาตรา 46 พ.ร.บ. ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการ

จัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่เพื่อจัดสรรทรัพยากรผลประโยชน์สนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นปัญหาและข้อจำกัด ของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบล กล่าวคือองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนา หรือสภาพที่พึงปรารถนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอนาคตคืออะไร แต่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ทำได้เพียงเอาโอกาสมารวมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี โดยมีได้ค้ำประกันว่าความสำเร็จของการพัฒนาคืออะไร ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน

2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งผ่านการทำงานครั้งแรก นอกจากนี้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดวิสัยทัศน์ที่ดีในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล

3. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านสังคม

4. แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนยังเป็นการระดมความคิดเห็น ในวงแคบเฉพาะฝ่ายบริหารและสภาบางส่วน ไม่ได้แสวงหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

5. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเนื่องจากระบบงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนประกอบกับประชาชนเองยังให้ความสนใจกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่ำและที่สำคัญวิสัยทัศน์ และทัศนคติของผู้บริหารยังคับแคบและติดวัฒนธรรมการทำงานแบบเก่าที่คิดเองทำเองมาโดยตลอด

6. องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่บริหารกิจการให้เป็นไปตามแผนพัฒนา นอกจากจะไม่ให้ความสำคัญของแผน แล้วยังถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 อีกด้วย

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา ดังนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การ

บริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อ กำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และ สามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริงนอกจากนั้นจะต้องร่วมกัน กำหนด แนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่ง จำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ประกอบกับแนวคิดวิทยาการใหม่ ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพพื้นที่สอดคล้องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทิศทางการพัฒนาประเทศ

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมได้ร่วมกัน คิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนด เส้นทาง การเดินทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดิน ไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชนกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอาชีพ อื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณา ความเหมาะสมของแผนงาน/ โครงการ

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิด โอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน / โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/ โครงการ พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 59

4. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไป ตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี / หรือข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/ โครงการที่ต้องใช้งบประมาณจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับ

งบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการอนุมัติจาก นายอำเภอ ก่อน

5.1 การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินตาม โครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

5.2 ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการ ในกระบวนการจัดซื้อ- จัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2538

5.3 การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบ ความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/ อุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้น หลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริงโดยสรุป การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล แบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและเพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงปัญหาและความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ถูกจัดวางให้เป็นกลไกการประสาน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ระดับตำบล/หมู่บ้าน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ปัญหา/ความ ต้องการให้ทราบถึงมิติของปัญหาใน 3 ด้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำงานกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาและแผนงาน/ โครงการ

5.3.1 ลักษณะหรือสภาพของปัญหา

5.3.2 สาเหตุของปัญหา

5.3.3 แนวทางแก้ไขปัญหา

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดแนวทางพัฒนาหรือวิธีการแก้ไข ปัญหาต้องคำนึงถึงศักยภาพหรือความสามารถของหน่วยงานและความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ซึ่ง จะต้องพิจารณา ดังนี้

1. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาถึงปัจจัยทางการบริหารเป็นหลัก ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ระบบงาน เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ

2. ศักยภาพของพื้นที่ พิจารณาถึงสภาพภูมิศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนการ รวมกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

หลักการสำคัญในการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ต้องมีวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการประชาคมในการระดมความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นว่าต้องการให้ท้องถิ่นเดินไปทางใด

2. ต้องครอบคลุมใน 3 มิติ

2.1 ครอบคลุมภารกิจในทุกด้านตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาสรวมทั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

2.3 ครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านในเขตตำบล

3. สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติโดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาของชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แนวทางพัฒนาของอำเภอและจังหวัด

4. ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลต้องแสวงหาตรวจสอบ ศึกษาให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงของประชาชนคืออะไรและปัญหาใดมีความเร่งด่วนมากกว่ากัน และประชาชนต้องการมากที่สุด

5. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

5.1 ให้ประชาชนร่วมจัดทำแผน โดย ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา ร่วมเสนอปัญหาความต้องการ โครงการ กิจกรรม ตามกระบวนการประชาคม

5.2 ให้ประชาชนได้ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเมื่อสิ้นปีงบประมาณให้จัดประชุมประชาคมเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อผลงานในรอบปี

6. ยึดหลักความเป็นไปได้และมีประโยชน์สูงสุด ในการกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่จะบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพิจารณาว่าเป็น โครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงเป็นโครงการที่ต้นทุนต่ำเป็น โครงการที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เป็น โครงการที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

7. ต้องนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาแล้วต้องนำแผนไปปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารกิจการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตาม พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนเป็นฐานในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเวศ วะสี (2541) ได้กล่าวว่า การที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยเหลือตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

หากไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสามารถ และไม่มีความเต็มใจแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่เกิดขึ้น นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมิน

ค่าตอบแทนที่จะได้รับ

3. ประชาชนต้องมีความพอใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วม
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ส่วนร่วม

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

Cohen and Uphoff (1977) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของ โครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น

กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในแก๊งค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการ และแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ ในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self - esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผล และวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้

อย่างไรบางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี่จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไปนอกจากนี้นักวิชาการบางท่านยังได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมแตกต่างจากที่กล่าวมาโดยจะมีขั้นตอนการวางแผนร่วมด้วย ดังเช่น อคินรพีพัฒน์ (2547, หน้า 17) และธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2547, หน้า 23 - 24) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงานกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่ใช้

3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานหรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลได้

5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

ความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. เป็นเงื่อนไขตามกฎหมาย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะต้องดำเนินการจัดทำให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ได้แก่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 46 และ พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 อนุมาตรา (1)

2. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 เพื่อกำหนดสภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์หรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความต้องการของประชาชน

2.2 เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

2.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน

2.4 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติการพัฒนากับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่

3. ประโยชน์ของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีทิศทางพัฒนาที่ชัดเจน

3.2 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีแผนงาน โครงการตามความต้องการของประชาชน

3.3 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ

3.4 การพัฒนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

3.5 ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและโปร่งใส

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 ได้แก่

1. นายกองการบริหารส่วนตำบล ประธาน

2. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการ

3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกไม่เกิน 3 คน กรรมการ

เกิน 3 คน กรรมการ

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำองค์กรเอกชน หรือองค์กรประชาชนที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกไม่เกิน 5 คน กรรมการ

5. กำนันในพื้นที่ กรรมการ

6. ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล กรรมการ

7. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการ / เลขานุการ

8. หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย กรรมการ/ ผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่ กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาตำบลและการผังเมืองคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

8.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธาน

8.2 รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและหัวหน้าส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ทุกส่วน กรรมการ

8.3 ผู้มีความรู้ด้านการวางแผนพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาคัดเลือกไม่เกิน 3 คน กรรมการ

8.4 พนักงานส่วนตำบลที่ได้รับมอบหมาย กรรมการ/ เลขานุการ มีหน้าที่กำหนดแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งวิเคราะห์โครงการและประกอบร่างแผน

การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ

1. เพื่อแปลงแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี ไปสู่การปฏิบัติ
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณประจำปี
3. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

ขั้นตอนการจัดทำ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหา/ ทบทวนการดำเนินงาน โดย

1. พิจารณาปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในทุกด้าน
2. ทบทวนดูว่าปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขอย่างไรบ้าง
3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาใหม่เป็นประจำทุกปี

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดนโยบายประจำปี โดย

1. คณะกรรมการบริหารพิจารณาปัญหาที่มีการจัดลำดับความสำคัญใหม่ เพื่อตัดสินใจว่าในแต่ละปีจะให้ความสำคัญกับปัญหาใดมากที่สุดและลำดับรอง ตามสถานการณ์ของแต่ละปี

2. กำหนดนโยบายประจำปี โดยมีสาระสำคัญ จะมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาคืออะไรด้วยวิธีการใด

วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดโครงการ/ กิจกรรม โดย

1. ข้อพิจารณาในการกำหนดโครงการ

พิจารณา นโยบายประจำปีของฝ่ายบริหาร

พิจารณา นโยบายสำคัญของรัฐบาล

2. วิธีการคิดกำหนดโครงการ มี 2 วิธี

2.1 คัดเลือกโครงการ / กิจกรรมบรรจุในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี

2.2 พิจารณาจัดทำโครงการใหม่เพิ่มเติม

2.3 ตอบสนองปัญหาสำคัญเร่งด่วนของประชาชน

2.4 นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

หน่วยงานต่าง ๆ เสนอขอสนับสนุน และองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องกับนโยบายประจำปี

3. จัดลำดับความสำคัญของโครงการ

3.1 เพื่อกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปีได้แล้ว ให้นำโครงการทั้งหมดมาจัดกลุ่มโครงการตามแผนงาน แยกเป็น 6 แผนงาน และจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในแต่ละแผนงาน

3.2 วิธีการจัดลำดับ ให้พิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน โดย

3.2.1 ใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่

3.2.1.1 ความร้ายแรงและเร่งด่วนของปัญหาที่เกิดขึ้น

3.2.1.2 จำนวนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา

3.2.1.3 ความต้องการของประชาชน

3.2.2 ใช้นิติของคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 กำหนดรายละเอียดของโครงการ โดยนำโครงการทั้งหมดมาพิจารณาจัดทำรายละเอียด ประกอบด้วย

3.3.1 ลักษณะ ขนาด ของกิจกรรม

3.3.2 กำหนดจำนวนเป้าหมายที่ดำเนินการ

3.3.3 พื้นที่ดำเนินการ ให้ระบุเป็นหมู่บ้าน

3.3.4 งบประมาณที่ใช้โดยประมาณการ

ขั้นตอนที่ 4 ประกอบร่างแผนพัฒนาประจำปี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ปัญหาที่สำคัญและผลการดำเนินงาน

1. ปัญหาที่สำคัญ

2. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 นโยบายการพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี

ส่วนที่ 4 บัญชีโครงการ แยกเป็น แผนงาน 6 แผนงาน

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติตามแผนและการติดตาม ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดย

1. วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ และแสดงความคิดเห็น

2. ดำเนินการโดย

2.1 เชิญประชุมประชาคมตำบล

2.2 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแจ้งรายละเอียดของ

ร่างแผนพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี

2.3 เปิดเวทีอภิปราย / ชักถาม เสนอความเห็น / ข้อเสนอแนะ

3. นำร่างแผน ฯ มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 6 เสนอศูนย์ประสานการพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบล

1. เพื่อให้ความเห็น และเป็นการประสานแผนระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ให้ประธานศูนย์ ฯ นัดประชุม

ขั้นตอนที่ 7 เสนอสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

1. คณะกรรมการบริหาร พิจารณาและตรวจความถูกต้องของแผนทุกส่วนก่อนนำเสนอ

ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. ในกรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นชอบ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ให้เหตุผลประกอบพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อให้คณะกรรมการบริหารนำมาปรับปรุง/ แก้ไข เพื่อ

นำเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาต่อไป

ขั้นตอนที่ 8 การประกาศใช้แผน ฯ

1. ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลประกาศใช้แผน ฯ เพื่อให้ประชาชนทราบทั่วกัน

2. รายงานให้นายอำเภอทราบ

การปฏิบัติตามแผนและการติดตาม/ ประเมินผล

การปฏิบัติตามแผน สามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการเองโดยนำโครงการ / กิจกรรมจากแผนพัฒนา 5

ปี ไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย

ประจำปี/ เพิ่มเติม

2. ขอสนับสนุนการดำเนินการจากหน่วยงานอื่น โดย

2.1 ขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการเอง

2.2 เสนอโครงการ / กิจกรรมให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการโดยเสนอผ่าน
อำเภอการตรวจสอบ / ติดตามและประเมินผล

1. ตรวจสอบโดยสภา องค์การบริหารส่วนตำบล

ตรวจสอบข้อบังคับงบประมาณประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

ติดตามการดำเนินงาน โครงการให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2. ตรวจสอบโดยอำเภอ

กำกับให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางการจัดทำข้อบังคับ
งบประมาณ

ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ
ข้อบังคับต่าง ๆ

3. ตรวจสอบ / ติดตาม โดยภาคประชาคม

เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ – จัดจ้าง

ติดตามการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง

เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้กรรมการบริหารประชุมชี้แจงการดำเนินงานในรอบปีต่อ
ประชาคมตำบล เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะต่อผลการดำเนินงาน

แนวความคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในทฤษฎีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ “ การมีส่วนร่วม ” หมายถึง
กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา และ
เปลี่ยนแปลงชนบทอย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมอาจสรุป
ได้ว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรกำลังคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพกำลังคน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้มีการวางแผนพัฒนาได้รับรู้ข้อเท็จจริงและความ
คิดเห็นจากประชาชน ในระดับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการ
พัฒนาชนบท (วันเพ็ญ วอกกลาง, 2548, หน้า 14)

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation)

Erwin (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Cayupan (1984 อ้างถึงใน พงษ์สิทธิ์ เนื่องจำนงค์, 2550, หน้า 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับ แสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดแสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1979) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบ (ชนิด) ของการมีส่วนร่วมได้ โดยแบ่งได้ออกเป็น 4 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือ โดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

World Health Organization (1979) ได้เสนอว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดการใช้งบประมาณ การประเมินผล และประการสำคัญคือ การตัดสินใจด้วย

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงิน และการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวสังคมหรือวัตถุก็ได้ อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วม ประชาชนจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องจากเหตุผลพื้นฐาน คือ ชาวชนบทประสบปัญหาห่วยห่วยของตัวเองได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ปัญหาเหล่านั้นผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอก เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรกับศักยภาพ ในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงประกอบกิจกรรมที่จะทำให้ประชาชนมีความผูกพันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงาน ที่ปรากฏซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ และมีประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อค้นคว้าเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้นำมาเป็นบทเรียนในการหาหนทางปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

สำหรับการมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่ง Cohen and Uphoff (1977) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของ โครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยสภาพที่เป็นอยู่ และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น

กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติโครงการหรือให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เเบบเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ดังกล่าว จะเห็นว่าการที่ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น นอกจากจะ

ทำให้ให้การพัฒนาในโครงการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จแล้ว ยังทำให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ย่อมที่จะทำให้ประชาชนเกิดความคิด ความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ซึ่งย่อมจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ แต่ทั้งนี้การที่จะทำให้ประชาชนหรือเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ได้นั้นต้องอาศัยผู้นำซึ่งมีอิทธิพลในการชักจูงให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ จากแนวความคิดทฤษฎีและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

1. ความหมายของประชาคมหรือประชาสังคม

คำว่า “ประชาคม” หรือ “ประชาสังคม” เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน เนื่องจากในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Civil Society” ซึ่งเป็นแนวคิดจากประเทศตะวันตก ในเรื่อง “สัญญาประชาคม” (Social Contract) (อลงกรณ์ ปรายไพรี, 2545, หน้า 17) “ประชาคม” หรือ “ประชาสังคม” เป็นสังคมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น โดยสังคมชั้นกลางเป็นสังคมที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของปัจเจกชน เพื่อต้องการความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จนเกิดเป็นสังคมเมือง (Political Society) ที่ชาวเมืองต่างเริ่มสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง หรือที่เรียกว่า “ชุมชนเข้มแข็ง”

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2538, หน้า 24) ได้สรุปไว้ว่า “ประชาคม” หรือ “ประชาสังคม” มิใช่หมายถึงความเป็นชุมชนของสังคมชนบทเท่านั้น แต่รวมความหมายถึงคนชั้นกลางในเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระบบเครือญาติ หรือแบบค้ำหน้าแต่เป็นความผูกพันของผู้คนที่หลากหลายต่อกันบนฐานของความร่วมมือ และการแสวงหาการมีส่วนร่วม ด้วยสำนึกของความเป็นพลเมือง

ประเวศ วะสี (2541, หน้า 15) เป็นผู้ริบบทบาทสูงในการเผยแพร่แนวคิดประชาสังคม โดยมุ่งเกี่ยวพันให้ภาคสังคม หรือภาคประชาชนเข้มแข็ง และเกิดดุลยภาพทางสังคม ทั้งนี้จะต้องพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชน (Community Strengthening) ดังนั้น ความหมายของการเป็นชุมชนในที่นี้คือ การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ อุดมคติ และความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน เอื้ออาทรต่อกัน มีความรัก มิตรภาพ และเรียนรู้กันในการ

ปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง ตลอดจนมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม ซึ่งประชาสังคมที่เข้มแข็งจะต้องมีรากฐานที่เกิดจากการมีชุมชนที่หลากหลายและเข้มแข็งด้วย ทั้งนี้จะต้องผ่านกระบวนการถักทอความรักของคนในสังคมชุมชน ทั้งในแนวคิดอันหมายถึง โครงสร้างอำนาจที่เป็นทางการ และแนวนอนอันหมายถึง พันธมิตร เพื่อน เครือข่ายเข้าหากัน (อลงกรณ์ ปรายไพรี, 2545)

2. ลักษณะของประชาคม อนุชาติ พวงสำลี (2543, หน้า 27 - 28) ได้จำแนกลักษณะร่วมของความเป็นประชาคม ไว้ดังนี้

มีความหลากหลาย แยกเป็น 2 มิติ คือ

เชิงรูปแบบ

- พื้นที่ รวมตัวกันโดยยึดอาศัยพื้นที่ หรืออาณาบริเวณเป็นขอบเขตการรวมตัวซึ่งอาจเป็นเขตการปกครอง หรือขอบเขตเชิงภูมินิเวศ หรือเขตเศรษฐกิจ

การรวมตัว ระดับการรวมตัวแตกต่างกันไปตามระดับความพร้อม หรือลักษณะกิจกรรมที่สนใจร่วมกัน เช่น กลุ่ม ชมรม องค์กร สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สหกรณ์ สมัชชา ฯลฯ

กลุ่มคนที่รวมตัวกัน : วัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ ฐานะ อาชีพ ฯลฯ

ความหลากหลายในเชิงรูปแบบนี้จะช่วยให้กลุ่มมีลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันสูง เพราะต้องเข้าใจความต้องการกันและกันอย่างมาก

เชิงเนื้อหา

กิจกรรม อาจแยกตามลักษณะของรูปแบบและความถนัดและกลุ่มองค์กรนั้น ๆ แต่ภายในองค์กรนั้นมักผสมผสานกิจกรรมหลายด้านเข้าด้วยกันตามความเหมาะสมและความถนัด

ประเด็นความสนใจ หรือปัญหา : เจาะใจที่สำคัญในการรวมกลุ่มของคน คือ ความสนใจ ซึ่งก่อให้เกิดความหลากหลายของการรวมตัว และต่างก็ดำเนินกิจกรรมร่วมกันบนพื้นฐานของจุดสนใจร่วมดังกล่าว อันเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตามมา

มีความเป็นชุมชน

อาจครอบคลุมความหมายที่กว้างถึงอาณาบริเวณ หรือบริบทขนาดใหญ่ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อถึงกันในทางใดทางหนึ่ง หรืออาจพิจารณาถึงความเป็นชุมชนภายในกลุ่มองค์กรเล็ก ๆ ที่รวมตัวกันด้วยความรัก ความผูกพัน ความสนใจ หรือผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นลักษณะความเป็นชุมชนไม่จำเป็นต้องยึดติดกับความเป็นชนบทหรือชุมชนบท อาจเป็นเรื่องชุมชนเมือง ชุมชนคนชั้นกลาง ชุมชนนักธุรกิจ หรือชุมชนภายในองค์กร ซึ่งการสร้างให้เกิดความเป็นชุมชนจะเป็นเรื่องเชิงยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธี ที่จะต้องวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละสังคมแต่ละพื้นที่ บนสำนึกสาธารณะหรือจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Public Consciousness) เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในสังคมไทย พบว่า กลุ่มองค์กรประชาสังคมในรูปกลุ่มอาสาสมัครกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน

ฯลฯ มักไม่เข้มแข็งและไม่มีพลังพอเพียงในการเปลี่ยนแปลงสังคมต่างกลับกลุ่มองค์กรทางการปกครอง ซึ่งการที่ภาครัฐมีบทบาทหนึ่งในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในลักษณะ “คุณพ่อผู้ดี” ส่งผลให้เกิดการบั่นทอนความสามารถและมองไม่เห็นศักยภาพของตนเองที่จะมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองและสังคม ประชาชนเฝ้ารอคอยให้ผู้อื่นแก้ไขปัญหา ในจุดนี้จะต้องสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Citizenship) สำนึกถึงพลังแห่งตนเองว่าสามารถแก้ไขสังคมได้ ภารกิจที่สำคัญอยู่ที่การผลักดันให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์สาธารณะมาก ๆ (Public Interest Groups) และสนับสนุนความเข้มแข็งให้เป็นพลังของสังคม ทั้งนี้ส่วนสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม (Civic Education) และการสร้างจิตสำนึกสาธารณะของคนในสังคมให้เกิดอย่างกว้างขวาง

มีกิจกรรมและความต่อเนื่อง

ต้องผลักดันให้เกิดกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะสำนักสาธารณะมีอาจบังคับให้เกิดขึ้นในบุคคลใด ๆ หากปราศจากการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น การสร้างเงื่อนไข หรือกิจกรรมร่วมกันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรม

องค์ประกอบของประชาคม

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน กลุ่มประชาสังคมที่มีสำนักสาธารณะจะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน ฐูและเข้าใจทิศทางตามที่จะทำกิจกรรมไปด้วยกัน ดังนั้น การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะก่อพลังกลุ่มและมีเป้าหมายก้าวเด่น ทั้งนี้ จะต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ โดยมีข้อมูลเพียงพอในการที่จะแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ที่จะเป็วิสัยทัศน์ของกลุ่ม
2. มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง จะก่อให้เกิดความรู้ ตัดสินใจ และร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น
3. มีความเป็นธรรมชาติที่มีใช้การแต่งตั้ง จัดตั้งประชาสังคมอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐ ดังนั้นต้องเกิดขึ้นบนสำนึกของการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ การจัดตั้งหรือแต่งตั้งโดยอำนาจรัฐจะทำให้ขาดความเป็นอิสระและไม่ยั่งยืน ต่อเนื่อง
4. มีความรัก ความเอื้ออาทร และสมานฉันท์ต่อกัน ความแตกต่างย่อมเกิดขึ้นได้และมีจำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป
5. มีองค์ความรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ประชาสังคมต้องสร้างและสะสมองค์ความรู้ที่สามารถปรับใช้และเรียนรู้ระหว่างกัน
6. มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน จะช่วยให้เกิด “ภูมิปัญญาหมู่” อันเป็นเงื่อนไขสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นกับกลุ่ม

7. มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายความร่วมมือ จะช่วยให้ประชาสังคมมีความเติบโตและขยายตัวอย่างมั่นคง ระบบการสื่อสารจะเป็นลักษณะแนวราบและต้องอาศัยความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนในการสนับสนุนด้วย

8. มีระบบการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ แม้นักวิชาการบางท่านจะกล่าวว่าประชาคมมิใช่องค์กร แต่เป็นกระบวนการความสัมพันธ์ของกลุ่มคน ทว่าในข้อเท็จจริงประชาคมขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการจัดการระบบความสัมพันธ์ในลักษณะการบริหารจัดการเช่นกัน เพียงแต่องค์กรที่ทำหน้าที่จัดการจะมีลักษณะไม่แข็งตัว หรือเชิงลำดับชั้นการบังคับบัญชา หากทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสมาชิก หรือองค์กรเครือข่าย หรือหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

1. พิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน
2. จัดลำดับปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน
3. จัดประชุมประชาคมตำบล จัดลำดับปัญหาและความต้องการของตำบล
4. พิจารณาลำดับปัญหาและความต้องการของตำบล
5. แสดงลำดับความสำคัญของปัญหาในตำบล
6. จัดประชุมประชาคมอำเภอเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
7. แสดงปัญหาหลักและตำบลเป้าหมายของอำเภอ
8. แสดงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและให้ส่วนราชการแสดงความคิดเห็น
9. แสดงปัญหาเพิ่มเติมที่กำหนดขึ้น โดยส่วนราชการ
10. พิจารณาจัดลำดับปัญหาของอำเภอ
11. พิจารณาจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหารายด้าน หรือสาขา

อลงกรณ์ ปราบไพรี (2545) ได้จำแนกองค์ประกอบและบทบาทประชาคม หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบประชาคมหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1.1 ตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน 3 คน

1.2 ตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มอาชีพ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร ปราชญ์หมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูในโรงเรียนในหมู่บ้าน 1 คน อาสาสมัครพัฒนาชุมชน อาสาสมัครประชาสงเคราะห์ สมาชิก อปพร. สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ กรณีองค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้านมีน้อยให้เลือกตัวแทนจากกลุ่มบ้านในหมู่บ้านแทน เช่น

คัดเลือกตัวแทนในหมู่บ้าน และจำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้านมีจำนวน ร้อยละ 5 – 10 ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน

2. บทบาทประชาคมหมู่บ้าน

2.1 เสนอปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการ

2.2 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและรายงาน องค์กรบริหาร

ส่วนตำบล หรืออำเภอทราบ

2.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

2.4 นำปัญหาในหมู่บ้านไปหาหรือในที่ประชุมประชาคม

2.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ เช่น

ยาเสพติด การตลาดของผลผลิตทางการเกษตร การท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2.6 ให้ประชาคมหมู่บ้านมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ในระยะต้น 1 – 2 เดือนต่อครั้ง

2.7 คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

3. องค์กรประกอบประชาคมตำบล แบ่งเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

3.1 นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแทนของประชาคมหมู่บ้าน ๆ ละ ร้อยละ 10 แต่ไม่น้อยกว่า 7 คน ได้แก่

ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 1 คน)

สมาชิกกองจัดการบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน จำนวน 2 คน

ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือก (อย่างน้อยประชาคมหมู่บ้าน

ละ 4 คน)

ประธานและเลขานุการ เลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

4. บทบาทประชาคมตำบล

4.1 เสนอปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการ

4.2 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการและรายงาน องค์กรบริหาร

ส่วนตำบล หรืออำเภอทราบ

4.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

4.4 นำปัญหาในตำบลไปหาหรือในที่ประชุมประชาคม

4.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ เช่น

ยาเสพติด การตลาดของผลผลิตทางการเกษตร การท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

- 4.6 ประชาคมตำบลมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอในระยะต้น 1–2 เดือนต่อครั้ง
- 4.7 คัดเลือกผู้แทนประชาคม ไปร่วมเป็นประชาคมอำเภอ
- 5. องค์ประกอบประชาคมอำเภอ มีดังนี้
  - 5.1 นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล ทุกตำบล
  - 5.2 กำนันทุกตำบล
  - 5.3 ประชาคมตำบลคัดเลือก
  - 5.4 ผู้แทนสมาชิกกองกิจการบริหารส่วนตำบล ๆ ละ 2 คน
  - 5.5 ผู้แทนกลุ่มประชาชน ตำบลละ 6 คน
  - 5.6 ตัวแทนของเทศบาลทุกเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอ
  - 5.7 ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตชุมชนเมือง 3 คน
  - 5.8 ประธานและเลขานุการ เลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

6. บทบาทประชาคมอำเภอ

- 6.1 ประชุมร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา จัดทำวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาอำเภอและกำหนดรายละเอียดกิจกรรม แผนงานและโครงการ
- 6.2 เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงาน อำเภอ
- 6.3 ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่
- 6.4 นำปัญหาในอำเภอไปหารือในที่ประชุมประชาคม
- 6.5 เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ เช่น ยาเสพติด การตลาดของผลผลิตทางการเกษตร การท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น
- 6.6 ประชาคมอำเภอมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอในระยะต้น 1–2 เดือนต่อครั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

มาตรา 77 รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปการตลอดทั้ง โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัด

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุม และกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 84 รัฐต้องจัดระบบถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึงและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา 283 ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการ

ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้

มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

2. การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

3. การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (1) และ (2) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน

ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (1) และ (2) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (3) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา ทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากร แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่ และการจัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญการดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้วให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา 290 เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะกรณีอาจมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ของตน
3. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมใด นอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลตาหลังใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ภาคตะวันออก (หรือเขต

อำเภอ ท่าตะเียบ และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลพระเพลิง อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว

เนื้อที่ มีเนื้อที่จำนวน จำนวน 69,375 ไร่

ภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ มีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบสูง (ที่ราบลูกฟูก)

แหล่งเลี้ยง พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์

จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 28 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ 1 – 28

สภาพทางเศรษฐกิจ รายได้/ประชากร รายได้เฉลี่ยของประชากร 17.660 บาท/คน/ปี

อาชีพ อาชีพที่สำคัญของประชากร ได้แก่อาชีพทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย

ไร่ข้าวโพด ทำสวนผลไม้ สวนผักกาด และเลี้ยงสัตว์

หน่วยธุรกิจในพื้นที่ อบต. ปั้มน้ำมันหลอด ตลาดนัด ร้านค้าทั่วไป

สภาพสังคม

การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา 9 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง

การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีถนนลาดยางผ่าน

การโทรคมนาคม มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

การไฟฟ้า

จำนวนหมู่บ้านที่ไฟฟ้าเข้าถึง 28 หมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2537 ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326

1.2 ตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 หมายถึง ตำบลตามกฎหมายว่าด้วย ลักษณะการปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยบริการราชการส่วนท้องถิ่น

1.3 การยกฐานะสภาตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ว่า สภาตำบลที่มีรายได้โดยรวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท

1.4 การยุบองค์การบริหารส่วนตำบลจะกระทำได้อีกต่อเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีประชากรไม่ถึง 2,000 คน โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ประกาศยุบให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในตำบลนั้น ดำเนินการได้ภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่มติเหตุดังกล่าว

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งได้บัญญัติให้สภาตำบลมีรายได้เฉลี่ย 3 ปี ย้อนหลังเกิน 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตหมู่บ้าน ละ 2 คนพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 45 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ

หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “คณะผู้บริหารในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 (2546, หน้า 9) “ มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น”นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดตั้งครั้งแรกตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 สภาตำบลมีรายได้ย้อนหลังเกิน 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย กำหนดหมู่บ้านเป็นโดยตำแหน่งหมู่บ้านละ 1 คน และให้มีสมาชิกจากการเลือกตั้งของราษฎรในหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และเลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ทำหน้าที่บริหารงานฝ่ายนิติบัญญัติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของกรรมการฝ่ายบริหาร กำหนดไว้ให้มีด้วยกันจำนวน 4 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกสมาชิกเป็นประธานกรรมการบริหาร 1 คน รองประธานบริหาร 1 คน กรรมการบริหาร 1 คน ส่วนเลขาธิการกรรมการฝ่ายบริหารให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นโดยตำแหน่ง เมื่อหมดวาระของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชุดแรกและให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยกำหนดไม่ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นสมาชิกโดยตำแหน่งยังคงไว้เพียงให้มีสมาชิกจากการเลือกของราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน ๆ 2 คนเท่านั้น ต่อมามีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เปลี่ยนคำว่า “ประธานกรรมการบริหาร เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล” ทั้งนี้ปัจจุบันมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 2 คน และเลขานุการ 1 คน ซึ่งมีไว้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 มาตรา 46

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายกรมการปกครอง (2547, หน้า 18 - 19) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้
  1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
  2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ ควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามที่จอดรถ สาธารณูปโภค และก่อสร้างอื่น ๆ
  3. ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การพาณิชย์ การลงทุน และการท่องเที่ยว
  4. การจัดการศึกษา ส่งเสริมการกีฬา ศาสนาและวัฒนธรรม
  5. การสาธารณสุข การอนามัย การรักษาพยาบาล
  6. การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  7. การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
  8. การผังเมือง การควบคุมอาคาร การดูแลที่สาธารณะ การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
  9. การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
  10. กิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนดพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 66 67 และ 68 ดังต่อไปนี้
    - 10.1 พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
    - 10.2 จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำทางบก รักษาความสะอาด ป้องกันและระงับ

โรคติดต่อ

10.3 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ส่งเสริมกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

10.4 ส่งเสริมให้มีสาธารณูปโภค

10.5 ส่งเสริมการเกษตรให้มั่งคั่งและส่งเสริมเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

10.6 ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการประกอบอาชีพของราษฎร

10.7 การคุ้มครองดูแลทรัพย์สิน หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล

10.8 จัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ การท่องเที่ยวและผังเมือง

10.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคคลากรให้เหมาะสมตามความจำเป็นและสมควรบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ บทบาทหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาฯ ร่างข้อบัญญัติและควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อีกส่วนหนึ่งเป็นบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานพัฒนาตำบล ให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 66 67 68 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2542 มาตรา 16

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวางแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

สากล ภูษันเงิน (2548) ได้การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด และเป็นกรรมการกลุ่มอาชีพน้อยที่สุด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมก็อยู่ในระดับปานกลาง

จันทนา พัฒนพงศ์เสรี และคณะ (2542) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา อบรมและการฝึกอาชีพ ความต้องการของท้องถิ่นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลที่ประธานกรรมการบริหารมีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการศึกษา อบรมและการฝึกอาชีพตามความต้องการของท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน องค์การบริหารส่วนตำบลที่ ประธานกรรมการบริหารมีประสบการณ์ 5 – 10 ปี ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาอบรมและการ ฝึกอาชีพตามความต้องการของท้องถิ่นมากกว่าประธานคณะกรรมการบริหารที่มีประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ประจำปีงบประมาณกว่า 3 ล้านบาทขึ้นไปให้ ความสำคัญในการจัดการศึกษาอบรมน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ประจำปี งบประมาณไม่เกิน 3 ล้านบาท ส่วนการจัดการศึกษาอาชีพไม่มีความแตกต่างกัน องค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีสถานศึกษากับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีสถานศึกษามีการจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน

ชาญชัย ศิลปอวยชัย (2542) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาใน ท้องถิ่นของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า 1. สมาชิกองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ มีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในท้องถิ่นอยู่ในระดับ มากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ด้านการจัด การศึกษาอบรมและฝึกอาชีพในท้องถิ่น ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านบำรุงรักษาและจารีตประเพณี และด้านการให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนสถานศึกษาในท้องถิ่น 2. สมาชิกองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาใน ท้องถิ่นไม่แตกต่างกันในรายด้านทุกด้าน แต่ในรายเรื่องพบว่ามี ความแตกต่างกัน 3 เรื่องคือ ในเรื่อง การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่บ้านให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในด้านภูมิ ปัญญาท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลที่ ไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องการสนับสนุนช่วยเหลือด้าน กิจการนักเรียนแก่สถานศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งทั้ง 2 เรื่องอยู่ในด้านการให้ความร่วมมือและให้การ สนับสนุนสถานศึกษาท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้เป็นคณะ กรรมการบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลที่เป็นคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล 3. สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ที่มีอายุต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในท้องถิ่นไม่แตกต่างกันทั้งรายด้าน และรายเรื่อง

ฉอาน วุฒิศึกกรมรึกษา (2534) ได้ว้จ้ยเรื่ง บ้จจ้ยทงเศรษฐกจและส้จคมท้มีผลต่อการ เข้ามามีส่วนร่วมของประชษนในโครงการสร้จในชนบท : ส้จษาเฉพะกรณีโครงการท้ได้รับ รางว้ลดีเด่นของต่าบลค้จ้งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จ้งหว้ดราชบุรีผลการว้จ้ยพบว้ ประชษนเข้ามามี ส่วนร่วมทุกข้ันตอน โดยร่วมในข้ันค้ำเนินการมากที่สุด รองลงม คือข้ันค้ดคตามผลงาน และข้ัน ก้ำหนดคความต้องการ ในข้ันค้ำเนินการและค้ดคตามผลงานน้ัน ประชษนเข้าร่วมออกแรงมากที่สุด รองลงมคือร่วมออกจเงิน วัสดุอุปกรณ้ และร่วมเป็นกรรรมการ โดยมีปริมาณการเข้าร่วมทุกคร้จ้งมากที่สุด ส่วนในข้ันก้ำหนดคความต้องการประชษนเข้าร่วมประชมทุกคร้จ้งมากที่สุด สภาพเศรษฐกจ ไม่ใช่บ้จจ้ยส้คัญท้มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชษนในการเข้าร่วมเป็นกรรรมการร่วม แสดงคความคิดเห็น และร่วมประชมในข้ันก้ำหนดคความต้องการ ข้ันวางแผนงานและข้ันค้ดคส้ใจ เลือกรโครงการ แต่มีผลต่อปริมาณการเข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ท้มีฐานะเศรษฐกจดีเข้ามามีส่วนร่วม ทุกคร้จ้งมากกว่าผู้ท้มีฐานะทงเศรษฐกจด้อยกว่า ส่วนข้ันค้ำเนินงานน้ัน ผู้ท้มีฐานะทงเศรษฐกจ ดี้กว่าเข้ามามีส่วนร่วมออกแรง ออกจเงิน วัสดุอุปกรณ้ และร่วมเป็นกรรรมการในปริมาณมากกว่าผู้ท้ มีฐานะทงเศรษฐกจด้อยกว่า และในข้ันค้ดคตามผลงานน้ันสถานภาพทงเศรษฐกจก็ไม่ใช่บ้จจ้ย ส้คัญท้มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชษน ส้หรับสถานภาพทงส้จคมน้ัน พบว้เป็น บ้จจ้ยส้คัญท้มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชษน คือ ผู้นำท้องถ้ันได้เข้ามามีส่วนร่วม มากกว่าประชษนธรรมดาท้ว้ไปและพบว้เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง สาเหตุท้ทำให้ ประชษนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ คความต้องการคความสะดวกสบายในค้านคมนาคน ชนส่ง รองลงมคือ คความต้องการพัฒนาหมู่บ้าน คต้องการม้งานท้บุคคลท้ช้จ้งให้ประชษนเข้ามามี ส่วนร่วมมากที่สุด คือ ผู้ใหญ่บ้าน สาเหตุท้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพราะม้งานอื่นท้ทำอยู่แล้ว ไม่มี เวลา ไม่ว่าง และมีฐรูกจในครอบคร้ว

บุญชู ถนอมกล่อม (2550) ได้ส้จษาว้จ้ยเรื่งการมีส่วนร่วมของประชษนในองค้การ บริหารส่วนต่าบล (อบต.): ส้จษาเฉพะกรณี อบต.คลองสาม อำเภอกลองหลวง จ้งหว้ดปทุมธานี โดยมีว้ดถุประสงค้เพื่อส้จษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชษนในองค้การบริหารส่วน ต่าบลคลองสาม จ้งหว้ดปทุมธานีผลการว้จ้ยพบว้ 1. สภาพข้อมูลท้ว้ไปของประชษนในองค้การ บริหารส่วนต่าบลคลองสาม อำเภอกลองหลวง จ้งหว้ดปทุมธานี พบว้ ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 และร้อยละ 45.50 มีอายุระหว้จ้ง 33 - 40 ปี มีการศ้ษาในระดับมัธยมศ้ษาข้ันไป ร้อยละ 64.60 ประชษนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้ง ร้อยละ 55.80 โดยร้อยละ 63.60 มี ระยะเวลาการตั้งถ้ันฐานใน อบต.คลองสาม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีเต็ม มีรายได้ต่อเดือนระหว้จ้ง 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 39.40 และประชษนเคยและไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ใน ส้ดส่วนท้เท่ากัน คือ ร้อยละ 50.002. สภาพการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากสื่อต่าจ้ง พบว้

ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ผ่านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของ อบต. มากที่สุดคือ ร้อยละ 74.70 รองลงมารับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากการประชุมชี้แจงของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 13.10 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากวิทยุ ร้อยละ 6.60 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากโทรทัศน์ ร้อยละ 3.50 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพข้อมูลทั่วไปของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 และร้อยละ 45.50 มีอายุระหว่าง 33 - 40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 64.60 ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 55.80 โดยร้อยละ 63.60 มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานใน อบต.คลองสาม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีเต็ม มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 39.40 และประชาชนเคยและไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 50.00 2. สภาพการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากสื่อต่าง ๆ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ผ่านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของ อบต. มากที่สุดคือ ร้อยละ 74.70 รองลงมารับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากการประชุมชี้แจงของกำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 13.10 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากวิทยุ ร้อยละ 6.60 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. จากโทรทัศน์ ร้อยละ 3.50 จึงจะแสดงให้เห็นว่า คนในชุมชนเป็นผู้ทำการพัฒนา ไม่ใช่รอรับผลการพัฒนาเพียงอย่างเดียว การมีส่วนร่วมเช่นนี้ ทำให้การพัฒนาเกิดความต่อเนื่อง เช่นที่บ้านผาง แม้ว่าองค์การจะออกมาจากชุมชนแล้ว แต่คนในชุมชนก็ยังคงดำเนินการพัฒนาได้ ตรงกันข้ามที่บ้านหนองกุง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อย่างมีขีดจำกัด จึงไม่สามารถสืบต่อการพัฒนาจากองค์การได้

บัวพันธ์ พรหมทิง (2532) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชนบทการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาของชาวบ้าน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาของชาวบ้าน ปรากฏว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาในระดับปานกลาง และค้ำทั้งในโครงการของภาครัฐ และโครงการของชาวบ้าน พฤติกรรมการเข้าร่วมในโครงการพัฒนาของรัฐนั้น ชาวบ้านโดยทั่วไปจะเข้าร่วมเพียงบางขั้นตอน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่รู้สึกว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นความรับผิดชอบของทางราชการ สำหรับโครงการของชาวบ้านนั้น พบว่ากิจกรรมของชาวบ้านเองมีขอบเขตค่อนข้างจำกัดเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนน้อย รวมทั้งการถูกจำกัดโดยปัจจัยการสนับสนุนด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา พบว่า ลักษณะทางด้านบุคคล เพศ การศึกษา และความคิดเห็นต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา แต่อายุ ขนาดครัวเรือน และความคาดหวังต่ออาชีพบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา นอกจากนี้ตัวแปรทางภาวะวิสัยคือ ระดับพัฒนาของชุมชน ระดับรายได้ และแบบแผนการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาของชาวบ้าน และตัวแปรทางอัตวิสัยของชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ ความหวังในการดำรงชีวิต ความรู้สึกมี

อิทธิพล ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาในแทบทุกด้าน ยกเว้นเรื่องความหมายในการดำเนินชีวิตที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาของชาวบ้าน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการของรัฐทำงานร่วมกับรัฐได้ แต่ก็ไม่เน้นความขัดแย้ง อลงกรณ์ ปราบไพรี (2545) ได้วิจัยเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยกระบวนการประชาคม กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกประชาคมอำเภอส่วนใหญ่เห็นว่าประชาคมคือองค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ โดยไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อยของชุมชน อีกทั้งเป็นการดำเนินงานโดยยึดถือหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้อง สอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย แผนพัฒนาอำเภอ โดยกระบวนการประชาคม เป็นแผนที่สะท้อนความต้องการของประชาชน จึงสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอที่จัดทำโดยส่วนราชการ ประชาคมสามารถผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเสนอแผนงาน โครงการของชุมชนต่อส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตำบลจากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ นั้นส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมในวางแผนการพัฒนา และปัจจัยทางสังคมพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ คือผู้นำท้องถิ่น ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ พบว่า มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการวางแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ในหลายลักษณะและหลายรูปแบบดังนี้

Smith (1971) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทตัวแทนประชาชน ในการวางแผนและพัฒนาศึกษา พบว่า

1. คณะกรรมการศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน และประชาชนมีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา
2. คณะกรรมการจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยที่คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนร่วมเห็น เพื่อรับรู้
3. คณะกรรมการ โรงเรียนและผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นมากกว่าเดิม หากได้มีคณะกรรมการดังกล่าวร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

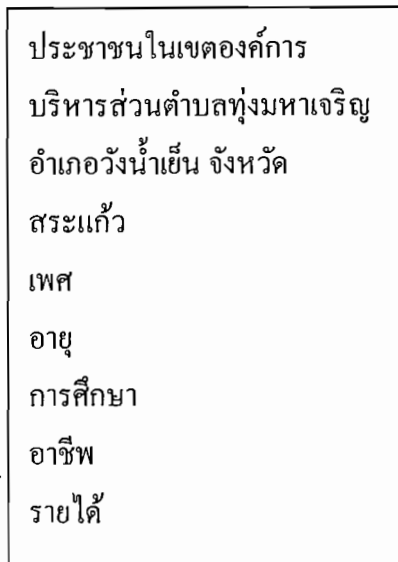
Whitaker (1978) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองและผู้บริหารที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจด้านการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่าการรับข้อมูลหรือ

ประกาศเกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งเป็นอุปสรรคในเรื่องนโยบายและการตัดสินใจทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนยังเห็นความสำคัญของผู้ปกครองอยู่ แม้ว่าจะให้ความสำคัญน้อยอยู่ก็ตาม ดังนั้น จึงถือได้ว่าชุมชนมีความสำคัญ และบุคลากรในโรงเรียนควรที่จะตระหนักถึง โครงการพัฒนา ที่เน้นให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนด้วย

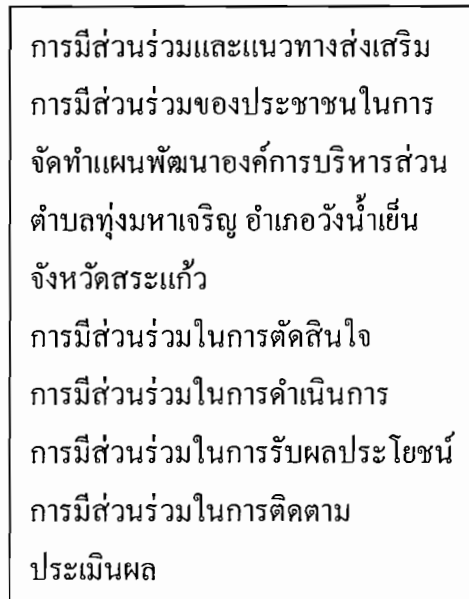
Palozzi (1981) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่น ในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสอบถามคณะกรรมการศึกษาพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาวางขายออกไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วย การจัดการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย โรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอ นโยบายที่ตรงกับความสามารถของตน และสิ่งที่โรงเรียนควรคำนึงคือ ความรับผิดชอบกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง Taylor (1984) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชนในระดับมัธยมศึกษาของรัฐจอร์เจีย พบว่า ชุมชนมีความต้องการในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวม และทุกลักษณะภารกิจจัดการศึกษาในระดับร่วมคิด ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันจากงานที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการตื่นตัวและพร้อมที่จะให้มีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ตลอดจนการนำไปใช้ยังไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ขาดการประสานงานและความเข้าใจที่ดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับภาคประชาชนหรือเอกชน ทำให้เห็นปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในอนาคตว่าจะมีลักษณะอย่างไร ควรจะหาทางแก้ไขจุดใดบ้าง หากองค์การบริหารส่วนตำบลจะรับภารกิจในการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาคมในท้องถิ่นจะเกิดผลสำเร็จของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในอนาคต จึงเห็นควรนำวงจรหลักการบริหารแบบ (PDCA) เข้ามาใช้ในการวางแผนแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การร่วมคิด กำหนดความต้องการ (P) การร่วมจัดทำแผน (D) การร่วมตรวจสอบ (C) การร่วมปรับปรุงแก้ไข (A)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาและเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หุ่นมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหุบมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งสิ้น 17,839 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อาศัยพื้นที่ตำบลหุบมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตามรายชื่อผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 391 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 1089) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } n &= \frac{N}{1+Ne^2} \\ \text{โดย } n &= \text{จำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา} \\ c &= \text{ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้มีค่า} \end{aligned}$$

เท่ากับ .05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{17,839}{1 + [17839 (.05)^2]}$$

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = 390 คน

จากนั้นจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน มาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตำบลทุ่งมหาเจริญ จำนวน 28 หมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ 1 บ้านทุ่งมหาเจริญ	1,023	22
หมู่ที่ 2 บ้านคลองจรเข้	603	13
หมู่ที่ 3 บ้านพรสวรรค์	277	6
หมู่ที่ 4 บ้านแก่งสะเดา	792	17
หมู่ที่ 5 บ้านคลองตะเคียนชัย	646	14
หมู่ที่ 6 บ้านคลองใหญ่	414	9
หมู่ที่ 7 บ้านน้ำซับเจริญ	1,187	26
หมู่ที่ 8 บ้านด่านชัยพัฒนา	766	16
หมู่ที่ 9 บ้านวังสุเทพ	492	10
หมู่ที่ 10 บ้านเขาตะกรับพัฒนา	803	17
หมู่ที่ 11 บ้านคลองขี้เหล็ก	435	10
หมู่ที่ 12 บ้านคลองพัฒนา	767	16
หมู่ที่ 13 บ้านชัยพัฒนา	1,144	25
หมู่ที่ 14 บ้านคลองตะขบหวาน	515	11
หมู่ที่ 15 บ้านหนองเรือ	799	18
หมู่ที่ 16 บ้านสันตะวา	566	12
หมู่ที่ 17 บ้านชัยมงคลเจริญลาภ	1,102	24
หมู่ที่ 18 บ้านแสนสุข	722	16
หมู่ที่ 19 บ้านแสงตะวัน	918	20
หมู่ที่ 20 บ้านไร่เหนือพัฒนา	416	9
หมู่ที่ 21 บ้านไพรวัลย์	520	11
หมู่ที่ 22 บ้านชัยอุดม	337	7
หมู่ที่ 23 บ้านคลองเจริญ	728	16

ตามตารางที่ 1 (ต่อ)

หมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 24 บ้านแผ่นดินทอง	549	12
หมู่ที่ 25 บ้านเนินสามัคคี	429	9
หมู่ที่ 26 บ้านศิริเขตพัฒนา	331	7
หมู่ที่ 27 บ้านพรนิมิต	328	7
หมู่ที่ 28 บ้านสระหลวง	230	5
รวม	17,839	391

ที่มา: แผนพัฒนาสามปี ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์

การเก็บกลุ่มตัวอย่าง กระทำโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยการนับบ้านเลขที่ที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น มาเขียนและม้วนใส่ภาชนะ คละกัน ให้ทั่วแล้วหยิบขึ้นมา จนได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณไว้ ในแต่ละหมู่บ้าน ตามตารางที่ 1

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ เป็นคำถามปลายปิด (Close Ended) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	จำนวน	3	ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	จำนวน	3	ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวน	3	ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	จำนวน	3	ข้อ

โดยมีหลักเกณฑ์การให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 5 ระดับ ซึ่งมีค่าระดับดังนี้

ระดับที่ 1	หมายความว่า	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
ระดับที่ 2	หมายความว่า	มีส่วนร่วมน้อย
ระดับที่ 3	หมายความว่า	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับที่ 4	หมายความว่า	มีส่วนร่วมมาก
ระดับที่ 5	หมายความว่า	มีส่วนร่วมมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนามีลักษณะเป็นคำถาม
ปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน
การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิด กำหนดนิยามเพื่อ
ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และตรวจสอบเนื้อหา
แบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความ
ถูกต้อง และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินค่าความสอดคล้องภายในเครื่องมือในการวิจัย (Content Validity)
โดยการประเมินข้อคำถามว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดเพียงใด ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมิน ความ
สอดคล้องซึ่งกำหนดตัวเลข ดังนี้

ค่า +1 หมายถึง สอดคล้อง

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่า -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ.ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย

บูรพา

2. ร.ต.อ. ดร.วิเชียร ต้นศิริมงคล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. นายอนุวัฒน์ พันธุเวช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

4. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืน แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item – objective Congruence Index) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC น้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้ ให้สร้างขึ้นมาใหม่ทดแทนกรณีที่ไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในตำบลหลังในอำเภอน้ำเย็น จังหวัด สระแก้ว ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ ของแบบสอบถาม (Reliatiy) แบบ Cronbach' Alpha ได้ค่าความเที่ยง หรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 3.8 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่เชื่อถือได้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากทุกหมู่บ้าน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญจำนวน 28 หมู่บ้าน โดยดำเนินการประชุมชี้แจงประชาชนทุกหมู่บ้านเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ และทำความเข้าใจการตอบแบบสอบถาม ด้วยตนเอง

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยลงรหัสแล้วนำข้อมูลประชาชนในการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยหาความกว้างของอันตรภาคชั้นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \end{aligned}$$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ดำเนินการหาค่าทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เจริญพรณา (Descriptive Statistics)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การจำแนกความถี่ (Frequencies) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. อธิบายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จากแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของระดับการมีส่วนร่วม โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนนค่าเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม (ความหมาย)
4.50 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีส่วนร่วมมาก
2.50 – 3.49	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.50 – 2.49	มีส่วนมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.49	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ t-Test

และ One - way ANOVA

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
SS	แทน	ค่าผลบวกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ t (t-Distribution)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่จะเกิดความคลาดเคลื่อน
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23 - 24)

ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 2 - 5

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยแยกการวิเคราะห์ ดังนี้

วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-Test)

วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามกลุ่มอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเพศผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	182	46.67
หญิง	208	53.33
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า เพศของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.33 และร้อยละ 46.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของอายุผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 – 30 ปี	58	14.87
31 – 40 ปี	108	27.69
41 – 50 ปี	84	21.54
51 ปี ขึ้นไป	140	35.90
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า อายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 35.90

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	203	52.05
มัธยมศึกษาตอนต้น	90	23.08
มัธยมศึกษาตอนปลาย	48	12.31
อนุปริญญา	30	7.69
ปริญญาตรี	16	4.10
สูงกว่าปริญญาตรี	3	0.77
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.05

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของอาชีพผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรวม	160	41.03
ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว	81	20.77
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	31	7.95
รับจ้าง	110	28.21
อื่น ๆ	8	2.05
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า อาชีพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 41.03

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	113	28.97
5,001 – 10,000 บาท	195	50.00
10,001 – 15,000 บาท	43	11.03
15,001 – 20,000 บาท	27	6.92
20,001 บาทขึ้นไป	12	3.08
รวม	390	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า รายได้ต่อเดือนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ	n = 390			
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการตัดสินใจ	4.08	0.64	มาก	2
2	ด้านการดำเนินการ	3.83	0.80	มาก	3
3	ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	4.10	0.65	มาก	1
4	ด้านการติดตามประเมินผล	3.79	0.76	มาก	4
	รวม	3.95	0.61	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามประเมินผลตามลำดับ

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ
วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจ

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา ฯ	n = 390			
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	4.14	0.71	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา / โครงการ / กิจกรรม	4.11	0.73	มาก	2
3	การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อร่าง แผนพัฒนา	3.98	0.69	มาก	3
รวม		4.08	0.64	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และ
เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อโดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ
ประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการ
จัดลำดับความสำคัญของปัญหา / โครงการ / กิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม
เพื่อร่างแผนพัฒนา ตามลำดับ

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอ
วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา ฯ	n = 390			
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล	3.86	0.82	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมเพื่อคัดกรองเกี่ยวกับ แผนพัฒนา	3.80	0.86	มาก	3
3	การมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล	3.83	0.84	มาก	2
รวม		3.83	0.80	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และ
เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อโดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับ
องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และการ
มีส่วนร่วมเพื่อคัดกรองเกี่ยวกับแผนพัฒนา ตามลำดับ

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ	n = 390			
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน	4.15	0.67	มาก	1
2	แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ได้หอกระจายข่าว	4.13	0.69	มาก	2
3	แผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้ไฟฟ้าสาธารณะ	4.03	0.77	มาก	3
รวม		4.10	0.65	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในด้านที่ได้รับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ได้หอกระจายข่าว และแผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้ไฟฟ้าสาธารณะ ตามลำดับ

ตารางที่ 11 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ	n = 390			
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศไว้	3.95	0.82	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.63	0.96	มาก	3
3	การมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ	3.78	0.74	มาก	2
รวม		3.79	0.76	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อ โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศไว้ การมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนา ฯ	ชาย (n = 182)		หญิง (n = 208)		t	p
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1 ด้านการตัดสินใจ	4.21	0.63	3.96	0.63	3.84*	0.000
2 ด้านการดำเนินการ	4.03	0.76	3.66	0.81	4.59*	0.000
3 ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	4.19	0.66	4.03	0.63	2.39*	0.017
4 ด้านการติดตามประเมินผล	3.96	0.74	3.65	0.75	4.03*	0.000
รวม	4.09	0.60	3.82	0.60	4.40*	0.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 12 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทั้งในภาพรวมและรายด้านในแต่ละด้าน พบว่าเพศชายจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าเพศหญิงทุกด้าน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ		<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.345	3	1.115	2.745	0.053
	ภายในกลุ่ม	156.792	386	0.408		
	รวม	160.137	389			
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	8.917	3	2.972	4.769*	0.003
	ภายในกลุ่ม	240.580	386	0.623		
	รวม	249.497	389			
ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.939	3	1.313	3.197*	0.023
	ภายในกลุ่ม	158.539	386	0.411		
	รวม	162.477	389			
ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	6.066	3	2.022	3.607*	0.014
	ภายในกลุ่ม	216.381	386	0.561		
	รวม	222.447	389			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4.424	3	1.475	4.043*	0.008
	ภายในกลุ่ม	140.774	386	0.365		
	รวม	145.198	389			

* $p < .05$

จากตารางที่ 13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามกลุ่มอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจ ที่กลุ่มอายุแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ		18 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.82	4.09	4.00	3.86
18 – 30 ปี	3.82	-	-0.27	-1.18	-0.04
31 – 40 ปี	4.09	-	-	0.09	0.23*
41 – 50 ปี	4.00	-	-	-	0.14
51 ปี ขึ้นไป	3.86	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวม มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ

อายุ		18 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.65	4.03	3.90	3.71
18 – 30 ปี	3.65	-	-0.38*	-0.25	-0.06
31 – 40 ปี	4.03	-	-	0.13	0.32*
41 – 50 ปี	3.90	-	-	-	0.19
51 ปี ขึ้นไป	3.71	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ

อายุ		18 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.06	4.25	4.11	4.00
18 – 30 ปี	4.06	-	-0.19	-0.05	0.06
31 – 40 ปี	4.25	-	-	0.14	0.25*
41 – 50 ปี	4.11	-	-	-	0.11
51 ปี ขึ้นไป	4.00	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ

อายุ		18 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.73	3.95	3.84	3.65
18 – 30 ปี	3.73	-	-0.22	-0.11	0.08
31 – 40 ปี	3.95	-	-	0.11	0.30*
41 – 50 ปี	3.84	-	-	-	0.19
51 ปี ขึ้นไป	3.65	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ		SS	df	MS	F	p
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.938	5	0.988	2.444	0.054
	ภายในกลุ่ม	155.199	384	0.404		
	รวม	160.137	389			
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	24.007	5	4.801	8.177*	0.000
	ภายในกลุ่ม	225.490	384	0.587		
	รวม	249.497	389			
ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	9.306	5	1.861	4.666*	0.000
	ภายในกลุ่ม	153.171	384	0.399		
	รวม	162.477	389			
ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	18.465	5	3.693	6.952*	0.000
	ภายในกลุ่ม	203.982	384	0.531		
	รวม	222.447	389			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	12.591	5	2.518	7.292*	0.000
	ภายในกลุ่ม	132.607	384	0.345		
	รวม	145.198	389			

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจ ที่ระดับการศึกษาชี้แจงแสดงว่าแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อนุปริญญา	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี	
$\bar{X}$	3.85	3.86	4.07	4.32	4.45	4.06	
ประถมศึกษา	3.85	-	-0.01	-0.22	-0.47*	-0.60*	-0.21
ม.ต้น	3.86	-	-	-0.21	-0.46*	-0.59*	-0.20
ม.ปลาย	4.07	-	-	-	-0.25	-0.38	0.01
อนุปริญญา	4.32	-	-	-	-	-0.13	0.26
ป.ตรี	4.45	-	-	-	-	-	0.39
สูงกว่า ป.ตรี	4.06	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายการคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อนุปริญญา	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี	
$\bar{X}$	3.70	3.73	3.97	4.37	4.50	4.08	
ประถมศึกษา	3.70	-	-0.03	-0.27	-0.67*	-0.80*	-0.38
ม.ต้น	3.73	-	-	-0.24	-0.64*	-0.77*	-0.35
ม.ปลาย	3.97	-	-	-	-0.40	-0.53	-0.11
อนุปริญญา	4.37	-	-	-	-	-0.13	0.29
ป.ตรี	4.50	-	-	-	-	-	0.42
สูงกว่า ป.ตรี	4.08	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายการคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อนุปริญญา	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี
$\bar{X}$	4.01	4.03	4.28	4.44	4.42	4.06
ประถมศึกษา	4.01	-0.02	-0.27	-0.43*	-0.41	-0.05
ม.ต้น	4.03	-	-0.25	-0.41	-0.39	-0.03
ม.ปลาย	4.28	-	-	-0.16	-0.14	0.22
อนุปริญญา	4.44	-	-	-	0.02	0.38
ป.ตรี	4.42	-	-	-	-	0.36
สูงกว่า ป.ตรี	4.06	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อนุปริญญา	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี	
$\bar{X}$	3.67	3.69	3.95	4.27	4.35	4.04	
ประถมศึกษา	3.67	-	-0.02	-0.28	-0.60*	-0.68*	-0.37
ม.ต้น	3.69	-	-	-0.26	-0.58*	-0.66*	-0.35
ม.ปลาย	3.95	-	-	-	-0.32	-0.40	-0.09
อนุปริญญา	4.27	-	-	-	-	-0.08	0.23
ป.ตรี	4.35	-	-	-	-	-	0.31
สูงกว่า ป.ตรี	4.04	-	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 22 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอลำน้ำเค็ม จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ		SS	df	MS	F	p
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	10.914	4	2.728	7.039*	0.000
	ภายในกลุ่ม	149.223	385	0.388		
	รวม	160.137	389			
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	25.454	4	6.363	10.935*	0.000
	ภายในกลุ่ม	224.044	385	0.582		
	รวม	249.497	389			
ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	9.973	4	2.493	6.294*	0.000
	ภายในกลุ่ม	152.505	385	0.396		
	รวม	162.477	389			
ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	25.085	4	6.271	12.233*	0.000
	ภายในกลุ่ม	197.362	385	0.513		
	รวม	222.447	389			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	15.593	4	3.898	11.580*	0.000
	ภายในกลุ่ม	129.605	385	0.337		
	รวม	145.198	389			

* $p < .05$

จากตารางที่ 23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอลำน้ำเค็ม จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามอาชีพ

อายุ	$\bar{X}$	ค่าขาย/ ธุรกิจ รับราชการ/ เกษตรกรกรรม ส่วนตัว รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง อื่น ๆ				
		เกษตรกรกรรม	ส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	อื่น ๆ
เกษตรกรกรรม	3.91	-	-0.18	-0.61*	0.14	0.10
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.09	-	-	-0.43*	0.32*	0.28
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.52	-	-	-	0.75*	0.71*
รับจ้าง	3.77	-	-	-	-	-0.04
อื่นๆ	3.81	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 24 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายการคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
ด้านการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ

อายุ	$\bar{X}$	ค่าขาย / รับราชการ /				
		เกษตรกร	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	อื่น ๆ
		4.10	4.14	4.49	3.93	4.08
เกษตรกร	4.10	-	-0.04	-0.39*	0.17	0.02
ค้าขาย/ธุรกิจ	4.14					
ส่วนตัว		-	-	-0.35	0.21	0.06
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	4.49	-	-	-	0.56*	0.41*
รับจ้าง	3.93	-	-	-	-	-0.15
อื่น ๆ	4.08	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 25 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มี
ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการตัดสินใจ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้าง และอาชีพ
อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ

อายุ		ค้าขาย/ ธุรกิจ รับราชการ/ เกษตรกรรม ส่วนตัว รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง อื่น ๆ				
		$\bar{X}$	3.78	4.02	4.53	3.60
เกษตรกรรม	3.78	-	-0.24	-0.75*	0.18	-0.17
ค้าขาย / ธุรกิจ	4.02					
ส่วนตัว		-	-	-0.51*	0.42*	0.07
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	4.53	-	-	-	0.93*	0.58*
รับจ้าง	3.60	-	-	-	-	-0.35
อื่น ๆ	3.95	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 26 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่อาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ

อายุ	$\bar{X}$	ค้าขาย/ ธุรกิจ รับราชการ/ เกษตรกรรวม ส่วนตัว รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง อื่น ๆ				
		เกษตรกรรวม	ส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	อื่น ๆ
เกษตรกรรวม	4.01	-	-0.24	-0.52*	0.01	-0.16
ค้าขาย / ธุรกิจ	4.25					
ส่วนตัว		-	-	-0.28	0.25	0.08
รับราชการ /	4.53					
รัฐวิสาหกิจ		-	-	-	0.53*	0.36
รับจ้าง	4.00	-	-	-	-	-0.17
อื่น ๆ	4.17	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 27 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายการคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอาชีพ

อายุ	$\bar{X}$	ค่าขาย/ รับราชการ /				
		เกษตรกร	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	รับจ้าง	อื่น ๆ
		3.75	3.91	4.52	3.54	3.96
เกษตรกร	3.75	-	-0.16	-0.77*	0.21	-0.21
ค้าขาย / ธุรกิจ	3.91					
ส่วนตัว		-	-	-0.61*	0.37	-0.05
รับราชการ/	4.52					
รัฐวิสาหกิจ		-	-	-	0.98*	0.56*
รับจ้าง	3.54	-	-	-	-	-0.42
อื่น ๆ	3.96	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 28 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ		<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	5.247	4	1.312	3.216	0.052
	ภายในกลุ่ม	154.889	385	0.402		
	รวม	160.137	389			
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	18.645	4	4.661	7.774*	0.000
	ภายในกลุ่ม	230.853	385	0.600		
	รวม	249.497	389			
ด้านที่ได้รับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	10.036	4	2.509	6.337*	0.000
	ภายในกลุ่ม	152.442	385	0.396		
	รวม	162.477	389			
ด้านการติดตามประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	15.710	4	3.927	7.314*	0.000
	ภายในกลุ่ม	206.737	385	0.537		
	รวม	222.447	389			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	11.543	4	2.886	8.313*	0.000
	ภายในกลุ่ม	133.655	385	0.347		
	รวม	145.198	389			

* $p < .05$

จากตารางที่ 29 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจ ที่รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

อายุ		น้อยกว่า 5,000 บาท	5,001 - 10,000 บาท	10,001 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	20,001 บาท ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.05	3.79	4.25	4.19	4.04
น้อยกว่า 5,000 บาท	4.05	-	0.26	-0.20	-0.14	0.01
5,001 - 10,000 บาท	3.79	-	-	-0.46*	-0.40*	-0.25
10,001 - 15,000 บาท	4.25	-	-	-	0.06	0.21
15,001 - 20,000 บาท	4.19	-	-	-	-	0.15
20,001 บาท ขึ้นไป	4.04	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 30 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
ด้านการดำเนินการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

อายุ		น้อยกว่า 5,000 บาท	5,001 - 10,000 บาท	10,001 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	20,001 บาท ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.96	3.62	4.20	4.07	4.11
น้อยกว่า 5,000 บาท	3.96	-	0.34*	-0.24	-0.11	-0.15
5,001 - 10,000 บาท	3.62	-	-	-0.58*	-0.45*	-0.49*
10,001 - 15,000 บาท	4.20	-	-	-	0.13	0.09
15,001 - 20,000 บาท	4.07	-	-	-	-	-0.04
20,001 บาท ขึ้นไป	4.11	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 31 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท รายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 20,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอลำน้ำเค็ม จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

อายุ		น้อยกว่า 5,000 บาท	5,001 - 10,000 บาท	10,001 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	20,001 บาท ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.19	3.95	4.36	4.37	4.11
น้อยกว่า 5,000 บาท	4.19	-	0.24	-0.17	-0.18	0.08
5,001 - 10,000 บาท	3.95	-	-	-0.41*	-0.42*	-0.16
10,001 - 15,000 บาท	4.36	-	-	-	-0.01	0.25
15,001 - 20,000 บาท	4.37	-	-	-	-	0.26
20,001 บาท ขึ้นไป	4.11	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 32 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

อายุ		น้อยกว่า 5,000 บาท	5,001 - 10,000 บาท	10,001 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	20,001 บาท ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.91	3.61	4.15	4.06	3.92
น้อยกว่า 5,000 บาท	3.91	-	0.30	-0.24	-0.15	-0.01
5,001 - 10,000 บาท	3.61	-	-	-0.54*	-0.45*	-0.31
10,001 - 15,000 บาท	4.15	-	-	-	0.09	0.23
15,001 - 20,000 บาท	4.06	-	-	-	-	0.14
20,001 บาท ขึ้นไป	3.92	-	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 33 พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อาศัยพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตามรายชื่อ ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 390 คน การประมวลผลจากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สมมติฐานโดยใช้ค่า t-Test สถิติ F-test และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาบรรยาย สรุปเป็นประเด็น ผลการศึกษาสรุป ได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

1. เพศของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.33 และร้อยละ 46.67 ตามลำดับ
2. อายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.90
3. ระดับการศึกษาของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.05
4. อาชีพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 41.03
5. รายได้ต่อเดือนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วม ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้าน การดำเนินการ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อโดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/โครงการ/กิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อร่างแผนพัฒนา ตามลำดับ

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อ โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมเพื่อคัดกรองเกี่ยวกับแผนพัฒนา ตามลำดับ

4. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านที่ได้รับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ได้หอกระจายข่าว และแผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้ไฟฟ้าสาธารณะ ตามลำดับ

5. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผลพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายข้อ โดยเรียง

อันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศไว้ การมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลอย่างสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ

1. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบการมี ส่วนร่วมทั้งในภาพรวมและรายด้านในแต่ละด้าน พบว่า เพศชายจะมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลมากกว่าเพศหญิงทุกด้าน

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุการ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหา เจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามกลุ่มอายุ โดยใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจ ที่กลุ่มอายุแตกต่างกันจะมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามอายุพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวม มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการ ดำเนินการ จำแนกตามอายุ พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุ ระหว่าง 31–40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญด้าน

การดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31–40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

6. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31–40 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

7. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

8. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

9. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ

รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

14. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการตัดสินใจ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

15. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพ พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

16. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกรรม และอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

17. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามอาชีพพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชน

ที่มีประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขายหรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

18. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ ต่อเดือนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้ต่อ เดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจ ที่รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

19. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายได้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ง มหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จะมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ โดยรวมมากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

20. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายได้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการ ดำเนินการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการดำเนินการ มากกว่าผู้ที่รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการ ดำเนินการ น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท รายได้ต่อเดือน 15,001- 20,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 20,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

21. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายได้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับ

ผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

22. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า จากการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในทำนองเดียวกันประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ด้านการติดตามประเมินผล มากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ขาดการประสานงานขอความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐระดับอำเภอ และจังหวัด ปัญหาการสื่อสารกับประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ประชาชนยังขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดข้อมูลไม่ทันสมัย ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาฯ เร่งรีบ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอย่างจำกัด การกำหนดนโยบายของผู้บริหารยังอิงอยู่กับฐานเสียงของประชาชน ขาดการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนปัญหาและอุปสรรคการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเวลาส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นให้

ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจปัญหาที่พบจากดำเนินพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่คำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการเร่งด่วนของประชาชน บริการสาธารณะไม่มีคุณภาพ พืชผลทางการเกษตรของประชาชนขายได้ในราคาต่ำ ผู้บริหารท้องถิ่นองค์กรปกครองท้องถิ่นขาดการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้กับประชาชน ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดทำแผนให้ชัดเจนแผนพัฒนาท้องถิ่นควรเน้นถึงคุณภาพมากกว่าจำนวน โครงการ
2. ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ก่อนจะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากร และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำแผนให้เพียงพอ
4. ชี้แจงให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และรับทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และผลเสียที่ตามมาเมื่อเขาไม่ให้ความร่วมมือการมีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. ผู้บริหาร บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในนำข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน/หมู่บ้าน และความต้องการของประชาชนมาบรรจุในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดประชุมประชาคมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน

อภิปรายผลการศึกษา

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมและ รายด้านแต่ละด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วม ในภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้าน การดำเนินการ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ท่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายชื่อโดยเรียงอันดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วม ในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล การมีส่วนร่วม ในการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา/โครงการ/กิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เพื่อ ร่างแผนพัฒนา ตามลำดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ท่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการพบว่า ประชาชนมี ส่วนร่วม ในด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมรายชื่อโดยเรียง อันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและ กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมเพื่อ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมเพื่อคัดกรองเกี่ยวกับแผนพัฒนา ตามลำดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลท่งมหา เจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่ได้รับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านที่ได้รับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงอันดับจากมากไปหา น้อย ได้แก่ แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ได้หอกระจายข่าว และ แผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ ประชาชนได้ไฟฟ้าสาธารณะ ตามลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลท่งมหาเจริญ ในอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการติดตาม ประเมินผลพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณาการมีส่วนร่วมรายชื่อ โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศไว้ การมีส่วนร่วมรับ ฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ โดยสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดแผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการ พัฒนาท้องถิ่น การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็น กระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบ ด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา/ความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำแผนพัฒนา
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การจัดทำแผนพัฒนาในการขับเคลื่อนทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ไปพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคมไทย

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2547). *คู่มือการทะเบียนราษฎร ประจำปี 2547*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- จันทนา พัฒนพงศ์เสรี และคณะ. (2542). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา
อบรม และการฝึกวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัด
เพชรบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉอาน วุฑฒิกกรรมรักษา. (2534). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ
ประชาชนในโครงการสร้างในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น
ของตำบลคู่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาญชัย ศิลปอวยชัย. (2542). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของสมาชิก
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญชู ถนอมกล่อม. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.):
ศึกษาเฉพาะกรณี อบต.คลองสาม อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารองค์การ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกริก.
- บัวพันธ์ พรรคทิง. (2532). *การพัฒนาชนบทการเข้าร่วมในกระบวนการ พัฒนาของชาวบ้าน.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ*. กรุงเทพฯ:
สดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2547). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ประชาคม ประชาสังคม.
ขอนแก่น: คลังนาวิทยา*.
- วันเพ็ญ วอกกลาง. (2548). *คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย*. กรุงเทพฯ:
สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พงษ์สิทธิ์ เนื่องจำนงค์. (2550). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง: กรณีศึกษายานอ่างกระพงศ์ หมู่ที่ 3 ตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัด
ชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัย
การบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สากล ภูษันเงิน. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อกิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข.
- อนุชาติ พวงสำลี. (2543). *ทึศบ้าน ทางเมือง: บนเส้นทางประชาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันการ เรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- อลงกรณ์ ปราบไพรี. (2545). *การจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี พ.ศ. 2545 – 2549 โดยกระบวนการ ประชาคม: กรณีศึกษา อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2538). *วิพากษ์สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: Prentice-Hall.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta: Georgia State University.
- Smith, L. H. (1971). *Understanding Reading*. New York: Holt Rinehart & Winston.
- Palozzi, P. D. (1981). A model for community participation in local school. district decision making. *Dissertation Abstraction International*, 6(12),1481-A.
- Taylor, B. P. (1984). *Content and Written form: A Two-way Street Composing in a Second Language*. Mass: Newbury House.
- Whitaker, B. I. (1978). Citizen Participation in Educational Decision Making In Urban School District as Perceived by Parent and Administrations. In *Disertation Abstract International*, 38(7), 3839-A .
- World Health Organization. (1979). *Parasitic Zoonoses. Report of A Who Expert Committee With the Participation of Fao*. Geneva: World Health Organization.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New. York: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

5. รายได้ต่อเดือน

- 1) น้อยกว่า 5,000 บาท   2) 5,001–10,000 บาท
 3) 10,001–15,000 บาท   4) 15,001–20,000 บาท
 5) 20,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
 ห้วยมหาเจริญ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านการตัดสินใจ					
	ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล					
	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/โครงการ/กิจกรรม					
3.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อร่างแผนพัฒนา					
	ด้านการดำเนินการ					
	ท่านได้ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงาน โครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล					
5.	ท่านได้ร่วมคัดกรองเกี่ยวกับแผนพัฒนา					
6.	ท่านได้ร่วมจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านที่ได้รับผลประโยชน์					
7.	แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน					
8.	แผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ได้หอกระจายข่าว					
9.	แผนพัฒนาที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้ไฟฟ้าสาธารณะ					
	ด้านการติดตามประเมินผล					
10.	ท่านได้ติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ประกาศไว้					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล					
12.	ท่านได้ร่วมรับฟังการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลทุ่งมหาเจริญท่านพบปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญในด้านใดบ้าง โปรดระบุปัญหาที่ท่านประสบ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

***** ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ *****

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ท่งมหาเจริญ
ในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว

ผู้เชี่ยวชาญ.....

จุดประสงค์	ข้อ	สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)	หมายเหตุ
<u>ด้านการตัดสินใจ</u> ท่านได้ร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนา ของ องค์การบริหารส่วนตำบล	1				
ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา/โครงการ/ กิจกรรม	2				
ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อร่างแผนพัฒนา	3				
<u>ด้านการดำเนินการ</u> ท่านได้ร่วมกับ องค์การบริหาร ส่วนตำบล พิจารณาคัดเลือกและ กำหนดแผนงานโครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล	4.				
ท่านได้ร่วมคัดกรองเกี่ยวกับ แผนพัฒนา	5.				
ท่านได้ร่วมจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล	6.				
<u>ด้านการที่ได้รับผลประโยชน์</u> แผนพัฒนาตอบสนองความ ต้องการของท้องถิ่นได้ ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้าน	7.				